

Informace ze zdravotnictví Středočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha
31.7.2005

2

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru ve Středočeském kraji v roce 2004

*Tuberculosis and diseases of the respiratory system - activity in branch
in the Středočeský region in 2004*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí ve Středočeském kraji v roce 2004 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the region Středočeský in 2004 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals.

Podkladem pro zpracování dat, která jsou obsahem této publikace, bylo zjišťování ročním výkazem o činnosti v oboru TRN v ambulantních zdravotnických zařízeních a pololetním výkazem o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití. Pro výpočet relací na počet obyvatel byly použity údaje ČSÚ. Všechna ambulantní a lůžková zařízení daného oboru, bez ohledu na zřizovatele, mají uzákoněnou povinnost výkazy předkládat, v souladu s Programem statistických zjišťování MZ.

Statistická zjišťování byla přizpůsobena zákonu č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, ze kterého vyplývají nové kategorie zdravotnických pracovníků. Proti dříve uváděné kategorii středních zdravotnických pracovníků (SZP) je v této publikaci nyní uváděna kategorie zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání (ZPBD) tak, jak je vymezuje zmiňovaný zákon. Protože vymezení těchto pracovníků se od dřívější kategorie liší, nejsou data za ně plně srovnatelná s předchozími roky.

Při rozboru dat bylo třeba mít na zřeteli, zvláště u ukazatelů počtu vyšetření, léčených a dispenzarizovaných pacientů vztažených k počtu obyvatel kraje, fakt, že zjišťování nejsou prováděna za pacienty bydlící na území kraje, ale za ty, kteří byli ošetřeni (vyšetřeni) v ordinacích lékařů sídlících ve Středočeském kraji. Blízkost a dopravní dostupnost hlavního města Prahy může tyto údaje zkreslit v případech a na územích, kde je velký pohyb osob mezi uvedenými kraji. Vzhledem k možnosti svobodné volby lékaře, může být tento vzájemný pohyb také ovlivněn kvalitou poskytované péče konkrétním

lékařem (pracovištěm). Kvalita poskytované péče však není předmětem uvedených statistických zjišťování.

K 31. 12. 2004 bylo ve Středočeském kraji zaregistrováno celkem 30 ambulantních pracovišť poskytujících péči v oboru TRN a 8 lůžkových oddělení. V mapě poskytovatelů zdravotní péče tohoto oboru jsou zobrazena i detašovaná pracoviště na rozdíl od počtu uváděného v tabulce.

Ambulantní péče

Ambulantní péče v oboru tuberkulózy a respiračních nemocí byla ve Středočeském kraji v roce 2004 proti roku 2003, i přes zrušení jednoho zdravotnického zařízení, zajišťována téměř stejným počtem lékařů (přepočtený počet podle délky úvazků). Nejvyšší podíl lékařů pracuje v samostatných ordinacích, přesně 55 % a počtem vyšetření, která byla v těchto ordinacích v roce 2004 provedena, tvoří více než 61 %, takže průměr vyšetření na jednoho lékaře převyšuje o 8,8 % průměr celého kraje. Z celkového počtu vyšetření tvořil v roce 2004 podíl očkování BCG v ambulancích lůžkových zdravotnických zařízení 11,8 %, zatímco v samostatných ordinacích specialistů pouze necelých 5 %.

Celkový počet ošetření (vyšetření) v ambulancích TRN ve Středočeském kraji se proti předchozímu roku zvýšil o 3,5 %. Ve srovnání s celou Českou republikou počet vyšetření na jednoho lékaře ve Středočeském kraji převyšuje průměr o 1 363 vyšetření, což představuje 21,7 % a proti předchozímu roku došlo ke zvětšení tohoto rozdílu o 4,5 %.

Z celkového počtu osob dispenzarizovaných pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí v ambulancích lékařů Středočeského kraje bylo ve sledovaném roce 44,1 % žen a 0,5 % dětí. Proti předchozímu roku došlo k nárůstu zejména u zánětlivých onemocnění plic o 20,4 %, u ostatních netuberkulózních onemocnění o 8,9 %, u astma bronchiale o 7,5 % a u chronické bronchitidy o 6,9 %. Počet nově přijatých osob se zvýšil proti loňskému roku o 35,4 %. Největší nárůst byl vykázan u zánětlivých onemocnění plic. Ve srovnání s Českou republikou připadá na 10 tisíc obyvatel v průměru ve Středočeském kraji o 43 dispenzarizovaných osob méně, nejvýraznější rozdíl je u osob dispenzarizovaných pro pneumokoniózu, naopak u nemocí plicního oběhu a následků oběhových změn, zánětlivých onemocnění plic a jiných netuberkulózních onemocnění počet dispenzarizovaných osob mírně převyšuje průměr v ČR.

Statistickým zjišťováním jsou šetřeny též osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou. Jedná se o osoby, které byly již dříve léčeny na tuberkulózu - R1, nebo byly s tuberkulózou v přímém kontaktu - R2. Ve skupině R1 došlo k nárůstu pacientů proti předchozímu roku jak v kraji (o 5,8 %), tak v celé ČR (o 4,9 %). Také ve skupině R2 se počet těchto osob zvýšil ve Středočeském kraji o 22,4 % a v ČR o 11,8 %. Jsou sledovány též osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou - kuřáci s vysokým konzumem cigaret, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a osoby s profesionální expozicí kancerogenů. Počet těchto osob sledovaných v TRN ambulancích Středočeského kraje ve srovnání s rokem 2003 klesl o 9,3 %, naopak v celé ČR došlo k nárůstu těchto osob o 6,1 %.

Lůžková péče

Lůžková péče ve Středočeském kraji byla v roce 2004 zajišťována celkem na 3 plicních odděleních v nemocnicích kraje, které byly k 31.12.2004 vybaveny 93 lůžky a jejich počet se proti roku 2003 mírně snížil. Využití těchto lůžek bylo ve srovnání s ČR v roce 2004 nižší, pouze 237,6 dne oproti 266,2 dne za celou ČR. Počet úvazků lékařů proti roku 2004 poklesl o 2,54 úvazku a jejich počet na 100 lůžek je ve Středočeském kraji nižší o 1,5 úvazku než v ČR.

Na území Středočeského kraje se nachází 5 odborných léčebných ústavů, které se specializují na pacienty s tuberkulózou a respiračními chorobami, z toho 2 léčebny pro dospělé a 3 dětská zařízení. Všechny tyto léčebny slouží nejen pacientům kraje, ale zejména též pacientům hlavního města Prahy. Průměrně byly tyto léčebny na plicních odděleních vybaveny 549,67 lůžky, proti stavu předchozího roku se tento počet zredukoval o 3,3 lůžek. Proti roku 2003 se o 5,2 dne snížila průměrná ošetrovací doba pacientů. V důsledku toho, ale také přechodným vyřazením části lůžek celkové kapacity se výrazně snížilo i celkové využití lůžek o 24,4 dne.

V počtech úvazků lékařů došlo v odborných léčebnách na plicních odděleních k poklesu, přesto vybavenost lékařů ve vztahu k počtu lůžek je srovnatelná v kraji s ČR, naopak vybaveností ZPBD kraj za ČR zaostává.

Počet hospitalizovaných v léčebnách Středočeského kraje se v roce 2004 mírně zvýšil a i v tomto roce tvořil více než pětinu všech hospitalizovaných v obdobných léčebnách celé České republiky.

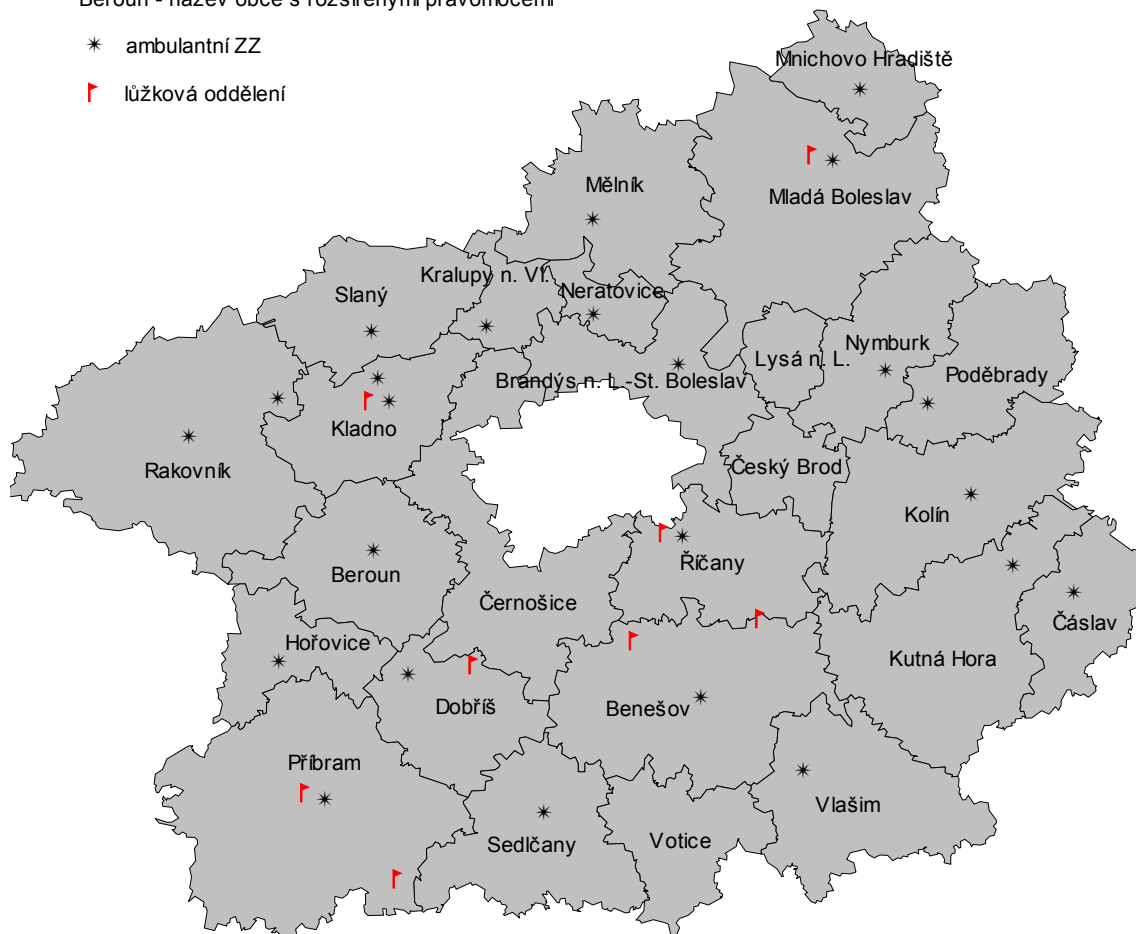
Zpracovala: Ing. Blanka Nechanská

ÚZIS ČR, Středočeský krajský odbor
Centrum Lípa, Seydlerova 2451, 158 00 Praha 5
tel.: 251 627 439
e-mail: nechanska@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

Poskytovatelé zdravotní péče v oboru tuberkulózy a respiračních nemocí ve Středočeském kraji

Beroun - název obce s rozšířenými pravomocemi

- * ambulantní ZZ
- ↑ lůžková oddělení

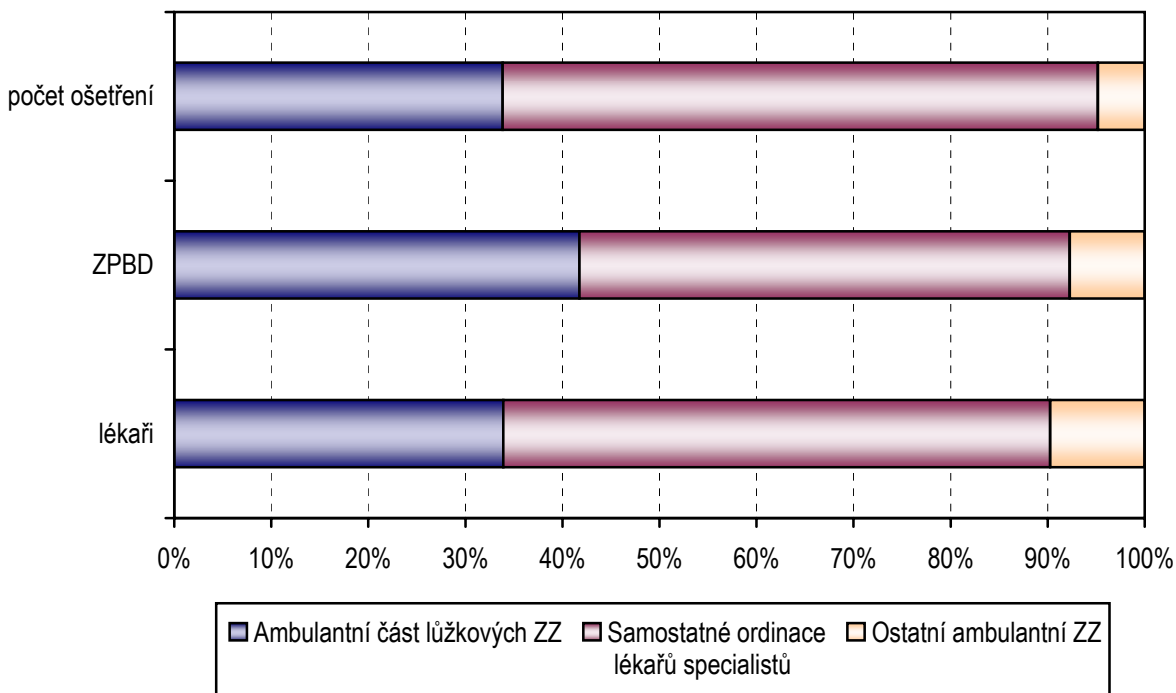
**Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči
dle druhu zdravotnických zařízení a dle území**

	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	struktura v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
dle druhu zařízení								
Ambulantní část lůžkových ZZ	8	9,69	33,92	30,84	73 839	8 756	33,85	7 620,1
Samostatné ordinace lékařů specialistů	15	16,10	56,35	37,30	133 785	6 181	61,33	8 309,6
Ostatní ambulantní ZZ	7	2,78	9,73	5,70	10 505	1 950	4,82	3 778,8
Celkem	30	28,57	100,00	73,84	218 129	16 887	100,00	7 634,9
dle okresů								
Benešov	2	2,00	7,00	7,00	21 503	1 994	9,86	10 751,5
Beroun	3	2,80	9,80	4,30	21 437	1 047	9,83	7 656,1
Kladno	3	3,45	12,08	9,00	29 143	2 693	13,36	8 447,2
Kolín	1	2,00	7,00	7,24	18 570	2 467	8,51	9 285,0
Kutná Hora	3	3,00	10,50	9,30	21 222	966	9,73	7 074,0
Mělník	4	2,80	9,80	5,50	15 936	2 228	7,31	5 691,4
Mladá Boleslav	2	2,72	9,52	10,00	14 582	1 766	6,69	5 361,0
Nymburk	2	2,00	7,00	2,60	11 364	1 291	5,21	5 682,0
Praha-východ	2	3,20	11,20	7,70	23 794	959	10,91	7 435,6
Praha-západ	-	-	-	-	-	-	-	-
Příbram	7	2,60	9,10	8,20	20 875	735	9,57	8 028,8
Rakovník	1	2,00	7,00	3,00	19 703	741	9,03	9 851,5
Středočeský kraj celkem	30	28,57	100,00	73,84	218 129	16 887	100,00	7 634,9

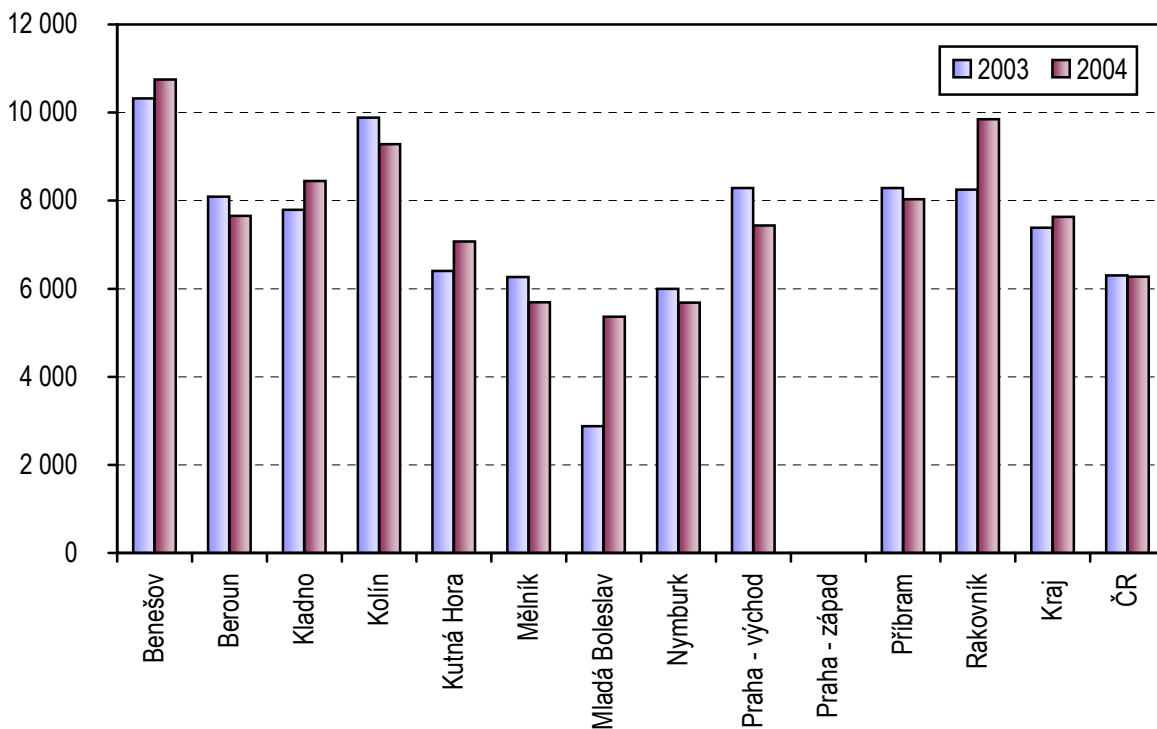
¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních § 5 - § 21

Struktura personálního zajištění a ošetření oboru TRN dle poskytovatele ambulancních služeb

Počet ošetření - vyšetření na lékaře v letech 2003 a 2004

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí (DÚ)

Onemocnění (diagnóza MKN 10)	Počet dispenzarizovaných osob						ČR na 10 tis. obyvatel
	Středočeský kraj				z celku kraje osoby nově přijaté ¹⁾		
	celkem	z toho		na 10 tis. obyvatel	muži	ženy	
		ženy	děti (0-14 let)				
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33-C34, C39.9)	1 122	219	1	9,81	316	83	18,00
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	107	31	-	0,94	30	15	1,57
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2-4, D19.0)	427	185	-	3,73	32	19	4,12
Zánětlivá onemocnění plic (J12-J18, J85.0-2)	6 091	2 623	177	53,24	1 232	1 003	48,23
Chronická bronchitida (J41-J42, J44.0-9)	24 277	9 924	-	212,20	1 303	932	228,37
Astma bronchiale (J45.1-9, J46)	13 603	7 172	75	118,90	693	914	131,57
Emfyzém plic (J43.0-9)	1 093	392	-	9,55	73	33	12,10
Bronchiektázie (J47)	347	136	-	3,03	12	13	4,76
Sarkoidóza (D86.0,2)	861	556	-	7,53	21	28	8,08
Pneumokoniózy (J60-J66)	285	39	-	2,49	27	5	14,24
Difúzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0-9, J84.0-9)	492	248	-	4,30	47	38	5,62
Nenádor. onemocnění pohrudnice (J86-J94)	750	265	-	6,56	73	33	8,25
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26-I28)	1 150	461	-	10,05	33	26	8,48
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68-J80, J96.0-9, J98.0,4,6-9)	3 077	1 439	3	26,90	293	209	18,78
Celkem	53 682	23 690	256	469,22	4 185	3 351	512,18

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou dle území

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0-14 let)	celkem	z toho děti (0-14 let)	
Benešov	430	-	362	-	1 969
Beroun	266	5	220	2	247
Kladno	623	2	101	31	874
Kolín	80	13	278	10	1 196
Kutná Hora	205	-	799	67	2 236
Mělník	195	-	319	19	393
Mladá Boleslav	273	1	160	6	1 337
Nymburk	51	-	522	2	137
Praha-východ	107	-	359	18	5 252
Praha-západ	-	-	-	-	-
Příbram	613	-	265	6	2 379
Rakovník	100	2	35	11	420
Středočeský kraj	2 943	23	3 420	172	16 440
ČR	35 836	109	32 956	2 593	143 942

¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přearazují osoby ze skupiny P II (resp. přearazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriózu dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přearazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriózu mimo dýchacího ústrojí) jestliže:

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriózy.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se arazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriózou

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR
Počet oddělení	3	43	5	22
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	8,69	175,79	21,80	76,12
ZPBD ²⁾ celkem	29,00	589,07	88,23	406,91
sestry ²⁾ u lůžka	26,00	552,07	79,93	366,54
ZPOD ²⁾	10,00	173,48	24,75	107,44
Průměrný počet lůžek	97,12	1 677,95	549,67	2 115,67
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	63,0	1 220,2	325,6	1 445,6
na 1 lékaře	7,3	6,9	14,9	19,0
na 1 sestru ²⁾ u lůžka	2,4	2,2	4,1	3,9
Počet lékařů na 100 lůžek	9,34	10,84	4,09	3,63
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	31,18	36,32	16,55	19,39
Počet hospitalizovaných	2 270	38 129	3 438	15 111
Nemocniční letalita	73,8	84,4	49,0	49,6
Využití lůžek ve dnech	237,6	266,2	216,8	250,1
Průměrná ošetrovací doba	10,2	11,7	34,7	35,0
Prostoj lůžek ³⁾	5,5	2,7	12,6	11,6

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Zdravotničtí pracovníci dle zákona č. 96/2004 Sb.:

ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (§ 5 - § 21)

sestra - všeobecné sestry a porodní asistentky (§ 5 - § 6)

ZPOD - zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem nebo přímým vedením (§ 29 - § 42)

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s plicním oddělením v kraji:

Sdružení zdravotnických zařízení, Mladá Boleslav

Nemocnice Kladno, Kladno

Oblastní nemocnice Příbram a.s., Příbram

Seznam OLÚ s plicním oddělením v kraji:

FNT Ústav TRN Prosečnice, Krhanice

Ústav onkologie a pneumologie na Pleši, Nová Ves pod Pleší

Odborná dětská léčebna Chocerady, Chocerady

Dětská léčebna Char. Masarykové, Bukovany

Olivova dětská léčebna, o.p.s., Říčany